

■ GLOSSA

Licenza per far nagut

DA SILVIO CAMENISCH

So, chars uffants dètant creschids siador umens e dunnas, e dunnas ed umens, nus avessan nossa globalmain bain unica lecziun d'alfabetisaziun passiva en rumantsch grischun. Noss plan 21 genial dumonda resp. cumonda quai uschia. Han bain tuts e tuttas prendì lur licenza per far nagut? A chasa na nizzate nagut ina licenza per far nagut, nus duvrain quella qua ed ussa. Mussai qua, jau vi vesair, vi savair, tgi ch'ha ella, la licenza per far nagut.

Vus dus socis amis qua davos n'avais betg ina, n'avais nagina? Uschiglio avain nus adina licenzas per far dal tut. Da quai ch'ins na vuless betg. Giaiss ussa in'auzada pli bass en il secretariat da scola, biro PI 21, dumandais la secretaria vossa licenza per far nagut. Probabel retschavais ina provisorica e pajais ina tscherta taxa. Ina pitschna multa cunter l'emblidanza «wider das Vergessen» n'ha mai fatg donn.

Betg tutgar en insatge activ vus qua e vus là, nus essan passivs, mettais la detta en satg da vossas giaccas da vent, ussa sufla in auter vent! Il plan 21 per la

retro Rumantschia pretend quai uschia. Passivitat totala durant l'alfabetisaziun. Ils manaders dal pievel han vulì uschia. Activitads n'èn betg legalas, èn scumandadas u che nus vegnin cun ina iniziativa da realisaziun «Umsetzungsinitiative». Da quellas avain nus en deposit.

Nus ans tegnain a mestrin da far nagut dal tut durant l'alfabetisaziun rg. Per in'uretta duas nagin mort da stuair tegnair or cun far nagut. Tge schess l'inspecturat, vegniss en e vesess da tuttas sorts activitads avant e durant l'instrucziun! L'alfabetisaziun duai, vai suenter ils chaus, sa splegar a moda totalmain passiva. Nossa cunvegna e mo en num da la pasch vul quai uss uschia: naginas pretaisas, naginas cumpe-tenzas gnanc las mini mini-

malas, naginas rollas naginas controllas nagut. Spe-
tgar cun sgarschur e senza flad «atemlos» ch'i dettia il culp mortal. Sco en il western classic «Spiel mir das Lied vom Tod».

L'alfabetisaziun sin stg-
lim aut dastgass avair lieu en silenzi da sgarschur e mo per amur da la pasch. Nus avain dà il maun da la pasch, sco quai che nus fashain da messa da la dumengia e manegiain era sinceramain uschia, betg vair? Nus pudain anc adina durant dar enturn la pasch e retschaiver, è gea in dar ed in retschaiver, pensar tge che nus lain dal bel cumpromiss, uschè bel, grazia fitg.

Ils responsabels, ils manaders dal pievel han propi mo per amur da la pasch purschè maun per in'alfabetisaziun passiva. Grazia, ch'i dat Vus. La pasch na fiss betg stada garantida, avess insatge activà insatge. Normalmain na po la magistraglia betg activar avunda, gist tar emprender linguas. L'inspecturat en corpore e cun uras da stop tar las evaluaziuns guarda sin quai, ma qua sto er l'inspecturat en corpore serrar ils eglis betg guardar betg tadlar betg tschantschar en num da la pasch.